

Civilisation, altsaa forsaavidt ogsaa Amerika og i vore Dage, Australien. Bagved denne Verden ligger en anden, som ganske vist ikke spiller en ubetydelig Rolle, men om hvilken Kundstaben selv i dette Dieblik er meget mangelfuld, nemlig Orienten med dens opdyngede Masser af ædle Metaller, der indtil dette Dieblik kun have havt meget liden Betydning for den Maade, hvorpaa Forholdene i Occidenten have udviklet sig. Svad jeg anfører, angaar altsaa kun den occidentale Verden. Endvidere vil jeg bemærke, at man ikke paa nogen Maade her maa fordrø absolut nøiagtige Tal. Disse Tal have været Gjenstand for misfornemmelige og lærde Undersøgelser i meget stort Maal, og der er fremkommet mangfoldige forskjellige Bude-ringer. Jeg tror, at de, der nyere have beskæftiget sig med disse Forhold, maa være tilbøjelige til, at undre sig over, at man dog er kommen saa nær til fælles Angivelser, som man virkelig er, og at disse Angivelser i det Hele synes at kunne gjøre Fordring paa en Paalidelighed, som man ved første Diekast skulde være fristet til neppe at anse for mulig. Men ikke desto mindre maa det indrømmes, at de ere usikre; Tallene kunne kun angives i meget runde Summer, og selv i vore Dage vil man, naar man gaar i stærk Detail, meget let komme til at opstille fuldstændig fiktive Tal. Jeg anfører saaledes som Grundlag for disse Tal, at ved Slutningen af det 15de Aarhundrede, da den nye Verden opdagedes, var hele den Masse af ædelt Metal, der fandtes i Occidenten, paa det Nærmeste 1 Milliard Franks. Da de fleste Angivelser i den Art Skrifter, hvormed man her har at gjøre, stedsvis gjøres i Franks, anser jeg det ikke for hensigtsmæssigt at gjøre nogen Forandring deri; det er indbreds jo let, at 5 Franks er lidt mindre end 2 Rd. Altsaa 1 Milliard Franks var hele det Beløb, som dengang kunde antages at være tilstede i Occidenten. Da Spanierne kom til den nye Verden, foresandt de der, saaledes som Datiden troede at kunne opfatte det, umaadelige Skatte af ædelt Metal, fremfor Alt Guld. Man vil endnu forbauses ved at se, hvortil disse Skatte reducerer sig, set fra vort Synspunkt. For os bliver det næsten ubegribeligt, at der i sin Tid kunde opkomme saa fantastiske Forestillinger om den Rigdom og den Vælde, der kunde tilvindes ved at plyndre den nye Verden. Det maa jo erindres, at den største Del af de derboende Folk vare uden al Civilisation, og hos dem kunde man derfor ikke vente at faae meget; men man traf paa to Nationer, som i flere Retninger havde en høist mærkværdig Udvikling, nemlig den mexicanske og den peruanske, og hos dem foresandt man, som Sagnet beretter, disse store Skatte. Disse vare imidlertid i Virkeligheden meget smaa, og dertil var Grunden væsentlig den, at ingen af disse Folk vare faldne paa at benytte noget ædelt Metal som Penge. De havde slet ikke den Forestilling, som vi have om disse Me-

tallers Brug i den Retning, men de benyttede andre Midler for at afgjøre deres Mellemaerende. For dem vare derfor de ædle Metaller kun Gjenstand for Uvæbelse til Smykker, Prydelser og Sligt; der var som Følge deraf heller ikke anvendt nogen synderlig Energi paa at tilveiebringe dem, og uagtet det faldt meget stærkt i Dinene, hvad man saae af den Art Prydelser, der næsten alle vare af Guld, saa var det dog til Syvende og Sidst just ikke store og meget betydelige Forraad, som man fik skrabet sammen. Der er ingen Tvivl om, at ved den almindelige Udplyndring gik meget tabt. De undertrykte Folk gjorde vel Deres for at tilintetgjøre eller bortføre, nedsaente i Søer eller paa anden Maade blive af med, hvad deres Tyranner vilde berøve dem. De omhyggeligste Undersøgelser gaa saaledes ud paa, at Alt, hvad der af Spanierne og senere af Portugiserne, der nogen Tid efter fulgte i hines Spor, overførtes til Europa, beløber sig til en Sum af omtrent 85 Millioner Franks, altsaa en aldeles ubetydelig Sum, som i vore Dage Ingen vilde gjøre den mindste Ophævelse af. Det er først langt senere, da man begyndte at bearbejde Minerne, især de rige Sølminer i Potosi, at en større Masse ædelt Metal kom tilveie; da begyndte en virkelig Strøm af ædelt Metal paa en søelig Maade at forrykke Forholdet. Det er ogsaa mærkeligt nok, at alle Undersøgelser gaa ud paa, at, uagtet de store Forestillinger, man havde om de Skatte, som Spanien var kommen i Besiddelse af ved sine Erobringer, var der dog igjennem mange Aar Ingen, der mærkede nogen Forandring i Værdiforholdene. Det er paa det Allerbestemteste blevet konstateret, at der hengik mere end een Generation, førend man noget Sted i Europa udenfor Spanien mærkede den allerringeste Forandring i disse Forhold. Det var først langt ind i det 16de Aarhundrede — de fleste Forfattere ere endog tilbøjelige til at antage, at det først var henimod Midten af det 16de Aarhundrede — at Værdiforholdene begyndte at forrykke sig, men da der først var rokket ved dem, kom Forandringen meget pludselig og i forholdsvis kort Tid. Man antager nemlig, at hele Bevægelsen har været tilendebragt i omtrent 70 Aar, nemlig fra Midten af det 16de Aarhundrede, da den tydelig var tilstede, og til omtrent 1620, da man antager, den var forbi. Da var Virkningen fuldstændig indtraadt overalt, og en ny Egevægt tilveiebragt, og da var efter de Angivelser, jeg anser for de mest paalidelige, Forholdet forrykket fra 4 til 1; altsaa det, der før havde havt Værdien 4, havde nu kun Værdien 1, de ædle Metalleres Værdi var altsaa gaaet ned til $\frac{1}{4}$ af, hvad de tidligere havde været. Smidertid er det ikke nogen stor eller overvældende Masse af ædelt Metal, der kom frem. I hele det 16de Aarhundrede var der kun frembragt tilsammen omtrent $3\frac{1}{2}$ Milliard Franks af ædelt Metal. I det følgende Aarhundrede derimod — det Aarhundrede,